

Plzeň 20.6.2011
čj. SRS 041334/2011

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 12 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 13.6.–19.6.2011

1. Počasí

Od počátku období panovalo polojasné počasí a probíhalo postupné oteplování, které vyvrcholilo ve čtvrtek 16.6., kdy odpolední teploty vystoupaly až k 27 °C. Poté místy přišly bouřky s lokálně silnými srážkami a v některých oblastech i s kroupami. Proměnlivé počasí s velkou oblačností a častými přeháňkami různé intenzity vydrželo až do konce týdne. Od pátku nastalo ochlazování s množstvím dešťových přeháněk, které v neděli přineslo odpolední teploty jen do 15 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Vzhledem k dešťovým srážkám na většině území došlo opět ke zmírnění srážkového deficitu. Místy je tedy téměř optimální půdní vlhkost, na což zejména jarní plodiny reagovaly intenzivnějším růstem. V pravidelných sledech probíhají chemické zásahy proti strupovitosti a padlí v jádrovinách.

OBILNINY

U ozimého ječmene již místy dochází k zasychání spodních listových pater, k fotosyntéze a tvorbě výnosu již slouží jen klas a dva horní listy.

PŠENICE OZIMÁ (RF 61-73)

V okrese Domažlice (Hlohová, 14.6.) zjištěn velmi slabý výskyt **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** na listu F-1 a zároveň zjištěn výskyt pyknid ve střední intenzitě. Slabý výskyt této choroby byl zjištěn na Klatovsku (Petrovice u Měčína, 16.6.). V okrese Plzeň – jih (Chlum u Blovic, 17.6.), Klatovy (Petrovice u Měčína, 16.6.) a Domažlice (Hlohová, 14.6.) pozorován velmi slabý výskyt **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** na listu F-1. Na pozorovacím bode v Hlohové (Domažlicko, 14.6.) zároveň zjištěn střední výskyt pyknid této choroby na listech F-1 a F-2. V okrese Domažlice (Hlohová, 14.6.) a na Klatovsku (Petrovice u Měčína, 16.6.) zjištěn střední výskyt **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)**.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První slabý výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** zaznamenán v okrese Plzeň – jih (Chlum u Blovic, 17.6.).

Při úhlopříčném průchodu porostem se prohlédne 20 rostlin, místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěna. Z každé rostliny se vybere vždy 1 průměrně vzrostlá plodná odnož. Hodnotí se napadení listů – pokrytí plochy čepele listu.

Fungicidní ošetření se provádí dle signalizace nebo při výskytu od RF 39, zpravidla v době metání (51-59). Zásahy se obvykle provádějí proti celému komplexu chorob listů a klasů.

Slabý výskyt **kyjaty travní (*Metopolophium dirhodum*)** hlášen z okresu Plzeň - jih (Chlum u Blovic, 17.6.) a Domažlice (Hlohová, 14.6.). Slabý výskyt **kyjaty osenní (*Sitobion avenae*)** pozorován v okrese Domažlice (Hlohová, 14.6.). Slabý výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** zjištěn v okrese Klatovy (Petrovice u Měčina, 16.6.).

Pozorování dospělců a nymf mšic na obilninách se provádí v RF 51, 61 a 71 více než 20 m od okraje porostu. Kontroluje se 50 odnoží – vždy všechny listy (z obou stran) a klas.

Ochrana klasů – optimální termín ochrany je od konce květu do začátku tvorby obilky. V této době se ošetří porosty s výskytem 3-5 a více mšic v průměru na 1 klas (zvláště trvají-li příznivé podmínky pro vývoj mšic).

Ochrana proti tzv. listovým mšicím u ozimé pšenice se doporučuje provést na konci květu na porostech, na nichž se v době květu zjistí 25 a více mšic v průměru na jednu odnož.

V okrese Rokycany zaznamenán slabý výskyt samců **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** ve feromonových lapácích (Štítov, 14.6. a Zbiroh, 15.6.).

Pro monitorování škůdce lze použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

JEČMEN OZIMÝ (RF 71-83)

Laboratorně potvrzen výskyt **virové zakrslosti pšenice (Wheat dwarf virus – WDV)** na ječmeni ozimém na pozorovacím bodě na Domažlicku (Ohučov, vzorek odebrán 8.6.).

Slabé výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** jsou hlášeny z celé oblasti. Slabý výskyt této choroby sledován v okrese Sokolov (Zlatá u Kynšperka nad Ohří, 14.6.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

V okrese Domažlice (Ohučov, 17.6.) objeven výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)**.

Fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitosti ječmene omezují vývoj i této choroby. Kombinace strobilurinů a triazolů je při včasné aplikaci efektivní.

JEČMEN JARNÍ (RF 51–73)

Lokální slabé výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** jsou hlášeny z celé oblasti. Slabý výskyt této choroby sledován v okrese Plzeň - jih (Vlčtejn, 16.6.) a Karlovy Vary (Útvina, 13.6.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

Slabá intenzita napadení **sítovitou a okrouhlou skvrnitostí ječmene (*Pyrenophora teres*)** zjištěna v okrese Karlovy Vary (Útvina, 13.6.).

Zjišťování výskytu **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (síťované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Preventivní ochrana spočívá ve výběru odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Nevysévat ječmen po ječmeni a jarní ječmen v blízkosti ozimého. Dobře zaorat posklizňové zbytky a vzešlý výdrol ječmene. Moření osiva je předpokladem potlačení primární infekce.

Použití fungicidů vyžaduje pravidelné vyhodnocování stavu porostu a včasné rozhodnutí o zákroku. Opožděné ošetřování v rozvinuté epidemii není plně účinné a nevyváží konečnou výnosovou ztrátu. Přípravky na bázi strobilurinů je nutné aplikovat preventivně, triazoly aplikovat zásadně v počátku napadení. Ošetření se provádí při ohrožení od fáze BBCH 30 (začátek sloupkování) do BBCH 59 (počátek metání).

V okrese Domažlice (Domažlice, 17.6.) objeven výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (Ramularia collo-cygni)**.

Ochrana viz ječmen ozimý.

V okrese Tachov (Pernolec, 14.6.) pozorován slabý výskyt mšice **kyjatky travní (Metopolophium dirhodum)**.

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 63-67)

Slabý výskyt **hnědé skvrnitosti hrachu (Ascochyta pisi)** trvá v okrese Domažlice (Srbice u Kolovče, 14.6.).

Při úhlopříčném průchodu porostem se na 10ti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Vyhodnotí se % napadených rostlin. Práh škodlivosti je 10-50% napadených rostlin.

Přímá ochrana: Moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.

V okrese Plzeň sever (Vochoz, 16.6.) trvá silný výskyt **kyjatky hrachové (Acyrtosiphon pisum)**. Na Rokycansku (Zbiroh, 15.6.) pozorován slabý výskyt této mšice.

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

První výskyt samců **obaleče hrachového (Cydia nigricana)** zaznamenán ve feromonových lapácích na Rokycansku (Zbiroh, 15.6.).

Monitoring letu imag se provádí pomocí feromonových lapačů, 2x týdně se zaznamenává počet odchycených samců.

Insekticidní zásah je třeba zvážit, pokud je zaznamenáno více jak 6 samců ve dvou feromonových lapácích za den. Chemické ošetření musí být cíleno proti líhnoucím se housenkám, ošetřuje se tedy 7-10 dnů po kritickém přírůstku náletu.

OLEJNINY

MÁK SETÝ (RF 41-54)

Silný výskyt **plísňě makové (Peronospora arborescens)** hlášen z okresu Karlovy Vary (Krásné Údolí, 16.6.). Slabý výskyt této choroby pozorován na Tachovsku (Velký

Rapotín, 14.6.). První slabý výskyt **mšice makové (*Aphis fabae*)** hlášen z okresu Karlovy Vary (Krásné Údolí, 13.6.).

Při průchodu porostem se na 10ti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin. Vypočítá se % napadených rostlin. Práh škodlivosti je od 2-5% napadených rostlin.

Ochrana: zdravé osivo, střídání plodin, řídký porosty, biopreparáty, moření osiva.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 31-65)

Probíhá první preventivní ošetření proti **plísni bramborové (*Phytophthora infestans*)** i když prozatím suma efektivních hodnot nedosáhla hranic pro signalizaci ošetření. S fungicidním ošetřením se zároveň používají insekticidy, převážně pyretroidy, proti přenašečům viróz a **mandelince bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** proti imagu a larvám. **Plíseň bramborová (*Phytophthora infestans*)** zatím nebyla z pozorovacích bodů v Plzeňském a Karlovarském kraji hlášena.

SIGNALIZUJEME: preventivní ošetření proti plísni bramborové na citlivých odrůdách v disponovaných polohách.

Z celé oblasti hlášeny výskyty **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)**, jejímuž vývoji dobře svědčilo předcházející vlhké a teplé počasí. Byla zjištěna nakladená vajíčka a místy i larvy v ohniscích. V okrese Tachov (Staré Sedliště a Velký Rapotín, 14.6.) a Domažlice (Koloveč, 14.6.) zaznamenán střední výskyt tohoto škůdce. Slabý výskyt tohoto škůdce pozorován v okrese Plzeň - sever (Radčice u Plzně, 16.6.), Karlovy Vary (Krásné Údolí, 13.6.) a Plzeň - jih (Chocenice, 14.6.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

SIGNALIZUJEME zahájení ošetření brambor proti larvám mandelinky bramborové. Ošetření se provádí v době maxima líhnutí larev, tj. v době, kdy vylíhlé larvy dosáhnou 3. stupně (L₃). Ošetření by mělo být ukončeno do doby, než začnou převládat larvy L₄.

Chemickou ochranu je třeba využívat až při hospodářsky významném výskytu mandelinky bramborové, to je při výskytu 5000 larev na 1 ha. Chemické přípravky, respektive jejich účinné látky, je nutné střídát v rámci antirezistentní strategie a omezit jejich použití za vysokých teplot, zejména v případě pyretroidů.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 74)

V okrese Plzeň - jih (k.ú. Nebílovy) zjištěny první příznaky **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)**. Na Rokycansku (k.ú. Němčovice) zjištěny již v předchozích obdobích.

Patogen napadá listy, květy a plody, zcela výjimečně i letorosty. Na obou stranách čepelí listů vznikají sazovité různě velké skvrny. Postižená místa nekrotizují a silně napadené listy opadávají. Obdobné skvrny i na květech a plodech. Silně napadené květy a malé plody opadávají. Na větších plodech různě velké a utvářené šedočerné skvrny, v důsledku nestejněho růstu postižených a zdravých pletiv dochází k deformacím a praskání plodů. Následně jsou postižené plody napadány hnilobami.

Ochrana je možno provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinaci obou systémů. Při preventivní ochraně ošetřujeme průběžně po celou dobu nebezpečí primárních infekcí. Podle lokality a podmínek ošetřujeme od vyrašení do června, v intervalu 5 - 14 i více dní. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu (v období maximální intenzity růstu vývoj 2 - 3 listů týdně) a možnosti použitého fungicidu. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí (od

fenofáze růžového poupěte do cca 1- 2 týdnů po odkvětu). Racionální prevence zohledňuje důsledně průběh počasí. Za suchých period se neošetřuje a ošetří se až před předpokládanou změnou počasí (deštěm). Pokud nastane neočekávaný déšť (proběhne infekce) ošetříme kurativně. Při kurativní (postinfekční) ochraně ošetřujeme až po splnění podmínek pro infekci. Tento systém vychází z poznání vztahu mezi dobou ovlhčení, teplotou a infekcí (Mills, 1951, La Plant, Jones, 1980). K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, při důsledném dodržování doby kurativní účinnosti.

V okrese Rokycany (Němčovice, 16.6.) a Tachov (Velké Dvorce, 14.6.) zjištěn slabý výskyt obaleče zimolézového (*Adoxophyes orana*) ve feromonových lapácích. V okrese Plzeň – jih zjištěn nulový výskyt tohoto škůdce.

Sledování letu dospělců obaleče zimolézového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Základem ochrany je jedno ošetření proti první generaci škůdce. Ovicidní ošetření je nutné provést ihned při zjištění úlovku nejméně 10 motýlků/ lapák/1-4 ha za 3-4 dny. Larvicidní ošetření se provádí při zjištění SET 2.100 HS od doby úlovku nejméně 10 motýlků na lapák/1-4 ha za 3-4 dny. V případě potřeby je možné provést preventivní ovicidní ošetření v době zvýšeného úlovku motýlků, nebo preventivní larvicidní ošetření při zjištění SET 2.100 HS od doby zvýšeného úlovku v lapácích.

Byly zaznamenány slabé výskyty obaleče jabloňového (*Argyroploce variegana*) ve feromonových lapácích na Tachovsku (Velké Dvorce, 14.6.), Plzni – jihu (Nebílovy, 14.6. a 16.6.) a Rokycansku (Němčovice, 9.6.).

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je podle signalizace cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

V sadu Nebílovy (okres Plzeň - jih, 14.6. a 16.6.) a Němčovice (Rokycansko, 16.6.) zjištěn pouze slabý výskyt dospělců obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) ve feromonových lapácích. Na Tachovsku (Velké Dvorce, 14.6.) zjištěn nulový výskyt tohoto škůdce.

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Peckoviny SLIVONĚ (RF 74-77)

Jsou zaznamenávány pouze slabé nebo nulové výskyty obaleče východního (*Cydia molesta*) a obaleče švestkového (*Cydia funebrana*) ve feromonových lapácích na pozorovacích bodech.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

TŘEŠEŇ

Ve zralých plodech na Rokycansku zjištěna 10% červivost – **vtule třešňová**
(*Rhagoletis cerasi*).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová